

**Український державний університет залізничного
транспорту**

Затверджено
на засіданні
кафедри
фінансів, обліку і
аудиту
прот. № 1 від 29.08.2025р.

СИЛАБУС

**ПОДАТКОВА СИСТЕМА
ТА ФІСКАЛЬНА
ПОЛІТИКА
2025/2026 навч. рр.**

<p>Галузь знань – 07 «Управління та адміністрування» Спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок Освітня програма – Управління фінансами, банківська справа та страхування Освітній рівень – перший (бакалавр) Цикл підготовки - професійний Кількість кредитів ЄКТС – 3 (90 годин) Семестр 7 Сторінка курсу в MOODLE – https://do.kart.edu.ua/course/view.php?id=13163</p>
<p>Лектор курсу – Карачарова Катерина Анатоліївна (канд.економ.наук, доцент) Профайл викладача – https://kart.edu.ua/staff/karacharova-ka Контакти викладача (e-mail) – karacharova@kart.edu.ua</p>
<p>Адреса кафедри: м. Харків, майдан Фейербаха, 7, корпус 3, ауд. 515-516 Часта аудиторія проведення занять: згідно розкладу – http://rasp.kart.edu.ua/ Додаткові інформаційні матеріали: http://lib.kart.edu.ua/</p>

Дисципліна «Податкова система та фіскальна політика» необхідна для підготовки бакалаврів такого рівня, які добре володітимуть теоретичними знаннями з питань змісту податкової системи, засад її побудови та закономірностей розвитку, механізмів функціонування податків у їх взаємозв'язку; формування практичних навичок нараховування податків, зборів та інших обов'язкових платежів.

Ці знання надають можливість майбутньому фахівцю вільно орієнтуватись в питаннях оподаткування, об'єктивно оцінювати зміни, що відбуваються в податковій політиці, механізмах справляння податків, розуміти суть і тенденції розвитку податкових відносин, видів податків у їх взаємозв'язку.

Курс «Податкова система та фіскальна політика» є одним із системотворчих у процесі формування компетенцій сучасного економіста, який має теоретичне, методичне і одночасно прикладне значення.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

Заплановані загальні компетентності (ЗК)

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК10. Здатність працювати у команді.

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК15. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінансисуб'єктів господарювання, фінансидомогосподарств, фінансові ринки, банківська система, страхування та фондовий ринок).

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку

Програмні результати навчання

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ПР04. Знати механізм функціонування банківської системи.

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері банківської справи.

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Вивчення даної дисципліни формує у здобувачів освіти соціальні навички (soft skills): комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через метод проєктів), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод самопрезентації).

Чому ви маєте обрати цей курс?

Під час вивчення податкової системи можливо оволодіти фаховими навичками у податковій сфері, щодо теоретичних основ оподаткування, а також практичних знань і навичок у цій галузі.

Завдання дисципліни – дати правильне розуміння закономірностей у сфері податкових відносин держави і розкрити шляхи використання цих закономірностей у податковій роботі, показати роль і значення податкової політики в процесі економічного розвитку, навчити вільно орієнтуватися в податковому законодавстві і застосовувати отримані знання в податковій роботі.

Методи навчання

Курс супроводжується текстовим навчальним матеріалом, презентаціями та груповими завданнями. При викладанні дисципліни для активізації навчального процесу на практичних заняттях передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як міні-лекції, кейс-технології, семінари-дискусії, ділові ігри та ситуаційні завдання. Проведення практичних занять із застосуванням методу аналізу конкретних ситуацій має відмінності від традиційних занять тим, що в його основі лежить аналіз ситуації з виявленням реальної соціальної проблеми, яка може не мати однозначного вирішення.

Для опанування матеріалу дисципліни, окрім лекційних, практичних, семінарських занять, тобто аудиторної роботи, значну увагу слід приділити самостійній роботі студентів за такими видами: вивчення додаткової літератури; робота із законодавчими та нормативними матеріалами; робота у мережі Інтернет; підготовка до занять. В

індивідуальних завданнях міститься перелік тематичних оглядів, які найбільш широко розкривають проблематику тем з дисципліни «Податкова система та фінансова політика». Опрацювання тематичних оглядів, які обираються студентами самостійно, дозволить поглибити та розширити їхні знання у податковій сфері.

Теми курсу

Тема 1 Сутність, види та функції податків

Сутність податків. Податки та інші форми платежів до бюджету – збори, відрахування. Функції податків. Елементи оподаткування. Класифікація податків. Види прямих та непрямих податків.

Тема 2 Податкова система і податкова політика держави

Податки в системі державних доходів. Податкова система. Податкова політика. Склад і структура доходів бюджету та податкових надходжень в Україні. Податкова система України. Склад загальнодержавних та місцевих податків, зборів та обов'язкових платежів. Податкові системи інших держав. Структура обов'язкових платежів у розвинутих країнах.

Тема 3 Організація податкової служби і податкової роботи

Податкова служба держави. Повноваження органів державної податкової служби. Фінансові та адміністративні санкції, які накладаються органами податкової служби. Основи та організація податкової роботи, її основні елементи. Правове регламентування встановлення податків. Облік платників податків.

Тема 4 Податок на додану вартість

Сутність податку на додану вартість. Платники і ставки податку на додану вартість. Поняття об'єкту та бази оподаткування податком на додану вартість. Поняття податкового зобов'язання і податкового кредиту з ПДВ. Порядок визначення суми податку на додану вартість, що підлягає сплаті до бюджету або відшкодуванню з бюджету. Пільги з податку на додану вартість. Звітний податковий період. Строки сплати ПДВ.

Тема 5 Акцизний податок. Мито

Акцизний податок як форма специфічних акцизів. Платники акцизного податку. Об'єкт оподаткування. База оподаткування. Перелік підакцизних товарів. Види ставок акцизного податку: адвалорні, специфічні. Порядок обчислення податку з товарів, вироблених на митній території України. Порядок обчислення податку з товарів, які ввозяться на митну територію України. Особливості обчислення податку за адвалорними ставками. Особливості обчислення податку з тютюнових виробів. Особливості оподаткування алкогольних напоїв. Марки акцизного податку. Порядок і строки сплати податку. Пільги по акцизному податку.

Мито в системі непрямих податків. Платники мита. Об'єкт оподаткування. Порядок визначення митної вартості. Порядок визначення суми мита та перерахування до бюджету.

Тема 6 Податок на прибуток підприємств

Прибуткове оподаткування в системі податків з підприємств. Платники податку. Об'єкт оподаткування. Порядок визначення доходів та їх склад. Склад витрат та порядок їх визнання. Об'єкти амортизації. Класифікація груп основних засобів та інших необоротних активів. Методи нарахування амортизації. Податкова база. Ставки податку. Порядок обчислення та сплати податку. Особливості оподаткування операцій особливого виду. Звільнення від оподаткування.

Тема 7 Податок на доходи фізичних осіб

Податок на доходи фізичних осіб як форма індивідуального прибуткового оподаткування. Платники податку. Об'єкт оподаткування. База оподаткування. Податкова знижка. Ставки податку. Порядок нарахування, утримання та сплати (перерахування) податку до бюджету. Перерахунок податку та податкові соціальні пільги. Особливості нарахування (виплати) та оподаткування окремих видів доходів. Особи, відповідальні за утримання (нарахування) та сплату (перерахування) податку до бюджету.

Особливості оподаткування доходів, отриманих фізичною особою-підприємцем від провадження господарської діяльності, крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування. Порядок подання податкової декларації про майновий стан і доходи.

Тема 8 Спрощена система оподаткування обліку та звітності

Єдиний податок: порядок визначення доходів та їх склад. Ставки єдиного податку. Податковий (звітний) період. Порядок нарахування та строки сплати єдиного податку. Відповідальність платників єдиного податку.

Тема 9 Екологічний податок

Екологічний податок: платники податку, податкові агенти, об'єкт та база оподаткування, ставки податку за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними та пересувними джерелами забруднення, ставки податку за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти та інші ставки податку, порядок обчислення податку, порядок подання податкової звітності та сплати податку.

Тема 10 Податок на майно

Платники податку. Об'єкти оподаткування. База оподаткування. Ставки податку. Особливості встановлення ставок податку на майно. Пільги щодо сплати податку. Податковий період. Порядок обчислення податку на майно. Строки сплати.

Тема 11 Рентна плата

Порядок обчислення та сплати рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин. Порядок обчислення та сплати рентної плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин. Порядок обчислення та сплати рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України. Порядок справляння рентної плати за спеціальне використання води.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті Університету <https://kart.edu.ua> включаючи навчальний план, лекційні матеріали, завдання та правила оцінювання курсу.

Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» поряд із питаннями, над якими необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії.

1 <http://lib.kart.edu.ua/> (Ресурси бібліотеки УкрДУЗТ)

2 <http://portal.rada.gov.ua> (Офіційний портал Верховної Ради України);

3 <https://www.kmu.gov.ua> (Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України (КМУ));

4 <http://minfin.gov.ua> (Міністерство фінансів України);

5 <https://www.bank.gov.ua> (НБУ)

Найбільш складні аспекти курсу обговорюються на форумі [finance.ua](https://forum.finance.ua) <https://forum.finance.ua>
Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку наступної лекції.

Сфера реалізації набутих знань і вмінь в майбутній професії

Знання та вміння, набуті при вивченні дисципліни «Податкова система та фіскальна політика» студенти зможуть застосувати, працюючи у державних установах, підприємствах різних форм власності й видів економічної діяльності. Вони можуть бути використані випускниками на посадах менеджерів у фінансових організаціях, фінансових консультантів, експертів, економістів, ризик-менеджерів, держслужбовців профільних установ.

Форми і методи оцінювання

При оцінюванні результатів навчання керуватися Положенням про контроль та оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ

<https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/pologennya-pro-kontrol-ta-ocinuvannya-2015.pdf>

Методи контролю: виконання практичних завдань (усне і письмове опитування), поточний контроль, модульний контроль (тести), підсумкове тестування, іспит.

Згідно з Положенням про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу використовується 100-бальна шкала оцінювання.

Максимальна кількість балів за модуль		
Поточний контроль	Модульний контроль (тести)	Сума балів за модуль
до 60	до 40	до 100
Поточний контроль		1 (2) семестр
Виконання практичних завдань (усне і письмовеопитуване)		20
Виконання та захист самостійних робіт відповідно до варіанту		20
Тестові завдання за темами курсу		20
підсумок		60

Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю (не склав змістовий модуль), має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана відповідно до встановленого терміну.

При заповненні екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Академічна доброчесність

Політика забезпечення дотримання учасниками освітнього процесу академічної доброчесності визначається Кодексом академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/06/kodex.pdf>.

Основні заходи запобігання та виявлення академічного плагіату визначаються Положенням про організацію освітнього процесу Українського державного університету залізничного транспорту

https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/poloz_zap_plagiat.pdf

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.